

147
29. júlí

AUGLÝSING

um viðauka og breytingar á lyfsöluskrá II.

Frá og með 1. ágúst 1960 ganga í gildi viðaukar og breytingar útgefnar í dag á lyfsöluskrá II frá 10. desember 1958.

Í dóms- og kirkjumálaráðuneytinu, 29. júlí 1960.

F. h. r.

Gústav A. Jónasson.

Ragnar Bjarkan.

148
30. júlí

FJALLSKILAREGLUGERÐ

fyrir Vestur-Húnavatnssýslu.

I. KAFLI

Um stjórn fjallskilamála.

1. gr.

Samkvæmt sveitarstjórnarlögum nr. 12 31. maí 1927 hefur sýslunefndin yfirstjórn allra fjallskilamála, en hreppsnefndir annast alla stjórn og framkvæmd á þeim.

2. gr.

Hreppsnefndir geta hver í sínum hreppi gert nákvæmari ákvarðanir um fjallskil í einstökum atriðum, þó má eigi þar með raska reglugerð þessari og skulu hreppsnefndir gæta þess að farið sé í öllu eftir ákvæðum hennar.

II. KAFLI

Um smölun og fjárgæzlu á vorum.

3. gr.

Allir þeir, sem hafa jörð til ábúðar eða umráða, eru skyldir að smala heimalönd sín á vorum eftir því sem hreppsnefnd ákveður. Þar sem heimalönd eru víðáttumikil hálsa- og fjallalönd, er búast má við að margir úr upprekstrarfélaginu eigi fjárvon, mega hlutaðeigandi hreppsnefndir skipa fyrir um að nágrannar og aðrir, sem þar eiga fjárvon, hjálpi til við smölunina, eftir því sem hreppsnefndum þykir sanngjarnt vera.

4. gr.

Hreppsnefndir skulu skipa fyrir um almennar smalanir sauðfjár til rún-ingar á vorum, þegar hentugt þykir. Ef þörf gerist, má hún láta leitir fara fram á afréttum og greiðist kostnaður við þær úr fjallskilasjóði upprekstrarfélagsins. Sama gildir þar sem tveir hreppar eru í upprekstrarfélagi, að því viðbættu, að þar hefur hvor hreppsnefndin sem er, rétt til að ákveða leit, náist samkomulag ekki milli hlutaðeigenda. Komi fyrir fé úr öðrum sveitum við vorsmalanir, er víðkomandi hreppsnefnd heimilt að greiða úr fjallskilasjóði kostnað við rún-ingu á því þar sem það kemur að rétt.

III. KAFLI

Um rekstur til afrétta.

148

30. júlí

5. gr.

Sauðfé og hross skal reka á afrétt svo tímanlega að vorinu sem árferði og önnur atvik leyfa. Rekstri til afrétta skal haga þannig, að sem minnstur bagi verði að í heimalöndum manna og gæta þess, að skepnur verði ekki fyrir ónæði eða óþarfri styggð. Ekki má reka sauðfé á afrétt fyrr á vorin en rúningu sé almennt lokið, nema leyfi hreppsnefndar komi til

6. gr.

Hver, sem heimildarlaust rekur fénað sinn, sem á afrétt á að fara, í annars land til beitar um sumar, hvort heldur það er heimaland, fjallaland eða afréttarland, greiði skaðabætur til landráðanda eftir mati hreppsnefndar í þeim hreppi, er landráðandi á heima í. Mati þessu má skjóta til hlutaðeigandi sýslunefndar.

7. gr.

Verði einhver fyrir ágangi búfjár að sumrinu, sem er í óskilum í heima-
högum eða af afrétt gengur, er honum heimilt að gera umkvörtun um það til viðkomandi oddvita, sem þá skipar fyrir um það að fénaður þessi sé rekinn til afréttar á kostnað upprekstrarfélagsins. Hafi oddviti eigi annast reksturinn á umræddum peningi innan sólarhrings frá því honum var tilkynnt um áganginn, hefur sá, er fyrir ágangi verður, heimild til að reka fénaðinn til afréttar og greiðist sá kostnaður einnig úr fjallskilasjóði eftir reikning, en verði ágreiningur milli aðila um rekstrargjald þetta, sker sýslunefnd úr ágreiningi. Ef hreppsnefnd er kunnugt um að fénaður þessi hefur ekki verið rekinn til afréttar eða svo illa, að áteljandi sé, getur hún krafizt endurgreiðslu af eigendum fénaðarins í réttu hlutfalli við kostnað hvers rekstrar.

8. gr.

Eigi má ónáða fé í afréttum og eigi heldur, nema með leyfi hreppsnefndar, taka þaðan fé eða hross, nema málnytupeningur sé, eða tamin hross.

IV. KAFLI

Um fjallskil.

9. gr.

Hreppstjóri skal, áður en 16 vikur eru af sumri, senda hreppsnefnd sundurliðaða skrá um tölu sauðfjár og fjallskilaskyldra hrossa í hreppnum. Skýrsla þessi skal sýna hvað hver einstakur eigandi sauðfjár og hrossa á af ám og öðrum kindum og hryssum og öðrum hrossum. Skýrsla þessi skal samin eftir síðasta skattframtali, verði breyting á búfjártölu framteljanda frá síðasta skattframtali, skal hann tilkynna hana hreppstjóra áður en 14 vikur eru af sumri og tekst hún þá til greina á skýrslu hreppstjóra. Sama gildir um tamin hross. Eins ber að tilkynna öll kaup og sölu búpenings, sem fram hefur farið á þessu tímabili, enda sé kaupandi fjallskilaskyldur af keyptum búpeningi.

10. gr.

Fjallskilaskylt er allt sauðfé og öll hross veturgömum og eldri önnur en brúkarhross, en þó ekki fleira en 5 hjá hverjum eiganda. Hver fjallskilaskyldur

148 maður skal leggja til fjallskila á þann hátt, sem hreppsnefnd ákveður. Hreppsnefnd 30. júl skal meta allan fjallskilakostnað upprekstrarfélagsins til peningaverðs og jafna honum niður á alla þá, sem fjallskil eiga að greiða samkvæmt eftirfarandi gjaldskyldum ákvæðum. Fjallskilakostnað skal meta til peningaverðs þannig að jafnt auratal komi á tvær ær og þrjár kindur aðrar og eina hryssu og sex kindur og eitt tryppi og fjórar kindur. Þó er hreppsnefndum Hvammstangahrepps, Kirkjuhvammshrepps og Þverárhrepps heimilt að leggja lægra gjald á hross. Hreppsnefndum er heimilt að taka allt að 50.00 krónu afréttartoll af hrossum í upprekstrarfélaginu, sem eru eign manna búsettra utan þess og ekki hafa þar landsnytjar.

11. gr.

Skyldur er hver fjáreigandi að gera fjallskil á þeirri afrétt og á þau lönd, sem liggja til leitar að lögrétt eða aukaréttum þeim, sem liggja í því upprekstrarfélagi, sem hann á heimili í. Nú á fénaðareigandi fénað á afrétt í öðru upprekstrarfélagi en hann á heimili í, og skal hann þá gera þar fjallskil, er fé hans gengur. Ef eitthvert upprekstrarfélag eða einstakur maður á og notar afréttarland, sem öðru upprekstrarfélagi ber að leita samkvæmt þessari grein, skal það eða hann gera þar full fjallskil eftir fénaðarfjölda þeim, sem rekinn er á afréttarlandið, samkvæmt sömu reglum og fénaðareigendur upprekstrarfélags þess, er leita ber. Þó hafa hlutaðeigandi hreppsnefndir heimild til þess að gera um þetta sérstaka samninga.

12. gr.

Þar, sem tveir eða fleiri hreppar nota sömu afrétt, skulu hlutaðeigandi hreppsnefndir eiga fund með sér í seytjándu viku sumars, til þess að semja um hvornig fjallgöngum skuli hagað. Oddviti í þeim hreppi, þar sem aðalrétt stendur, kveður til þess fundar. Skal þá hver hreppsnefnd leggja fram skýrslu um fjallskilaskyldan fénað manna í hreppnum skv. 9. gr. Skal skipta fjallskilum á milli hreppanna í réttu hlutfalli við fjallskilaskyldan fénað hvors um sig. Verði ágreiningur um þetta milli nefndanna sker sýslunefnd úr því, eða oddviti hennar til bráðabirgða.

13. gr.

Nú eiga nokkrir fjáreigendur að gera fjallskil af fénaði sínum eða einhvers hluta fénaðarins í öðrum hreppi, en þar sem þeir eru búsettir og skal þá hreppstjóri heimilishreppsins senda hreppstjóra, er hlut á að máli, skýrslu um þann fénað, er þeim ber að greiða fjallskil fyrir og tilkynnir þá hreppstjóri viðkomandi hreppsnefnd tölu fénaðarins og nöfn og heimilisföng eigenda. Skýrslur þessar séu sendar svo snemma að þær komist í hendur hreppsnefndar áður en fjallskilaniðurfjöfnun fer fram. Takist það ekki, leiðréttir hlutaðeigandi hreppsnefnd fjallskilaniðurfjöfnunina síðar eftir því sem skýrslurnar gefa tilefni til.

14. gr.

Fjallgöngur á afréttum og viðlendum heimalöndum, þar sem afréttarpeningur gengur að jafnaði, skulu vera þrennar hvert haust, en þó aðeins einar eða tvennar í Vatnsnesfjalli. Þó skal hreppsnefndum heimilt að fella niður þriðju leitina, sé látin fara fram á stærri leitarsvæðum sameiginleg leit úr lofti. Gangnadagana er bannaður allur heimrekstur og sundurdráttur á afréttarfénaði á einstökum bæjum.

15. gr.

Allri skylduvinnu og öðrum kostnaði við fjallskil skal hreppsnefnd jafna niður í tæka tíð. Aðfinningar við niðurfjöfnunina skal bera upp bréflaga fyrir odd-

vita hreppsnefndarinnar fyrir 20. október. Náist ekki samkomulag getur aðili **148**
skotið máli sínu til sýslunefndar til úrskurðar. 30. júlí

16. gr.

Hreppsnefnd, eða kjörinn maður af henni er nefnist fjallskilastjóri, kveður hreppsbúa með gangnaboði til fjallskila nægum tíma áður en fjallgöngur byrja. Í gangnaboðinu skal nákvæmlega taka fram hvað hverjum ber að leggja til fjallskila það haust. Ef einhver vanrækir að gera þau fjallskil, sem hann er kvaddur til, skal hann borga þau því verði er hreppsnefnd ákveður, án tillits til mats á þeim. Ekkert má fyrirskipa í gangnaboðinu, er getur komið í bága við fulltryggjandi fjallskil eða ákveðin réttarhöld innan sýslu.

17. gr.

Hreppsnefnd, eða hreppsnefndir hlutaðeigandi upprekstrarfélags, skipa einn duglegan aðalgangnastjóra fyrir hvern gangnaflokk. Gangnastjórinn skal skipa fyrir um tilhögun gangna og hafa alla stjórn á þeim, þar til komið er á réttarstað. Hann skal sjá um að fjársöfnin séu rekin með reglu til réttar og kveðja menn til að gæta safnsins unz vöktunarmenn hafa tekið við því. Hver gangnamaður er skyldur að hlýða gangnastjóra sínum. Öll óhlýðni við skipanir hans varða sektum. Gangnastjóri skal annast um að farið sé svo vel sem unnt er með fé og hross í göngum. Ef kindur koma fyrir, sem ekki verður komið lifandi til réttar, skal slátra þeim og flytja til réttar, ef unnt er. Ef hross, af einhverjum ástæðum geta ekki gengið til réttar, skal gangnastjóri tilkynna það hreppsnefnd, sem þá lætur sækja það og flytja til réttar. Kostnaður greiðist að hálfu úr fjallskilasjóði upprekstrarfélagsins og að hálfu af eiganda. Sé eigandi utan upprekstrarfélagsins, má selja hrossið sem óskilafénað og borga kostnaðinn af söluverðinu.

18. gr.

Nú hafa fjáreigendur ráð á fleiri mönnum en einum, hefur þá hreppsnefnd eða fjallskilastjóri vald til að kveðja til gangna þann sem hæfastur er, svo og til hvers annars starfa, er útheimtis til góðra fjallskila. Ef einhver sendir mann í göngur, sem gangnastjóri sannar með vottorði tveggja gangnamanna að hafi reynzt óhæfur eða ófullnægjandi gangnamaður, er hann skyldur að borga gangnaskilin að öllu leyti. Borgun fyrir vanrækslu á fjallskilum má verja til að kaupa mann til fjallskilanna, ella falli hún í fjallskilasjóð upprekstrarfélagsins. Launa má gangnastjóra sanngjarnlega af fjallskilasjóði upprekstrarfélagsins, en vanræki hann skyldur sínar, varðar það sektum.

19. gr.

Ef fjallskilaskyldur maður hefur engan hæfan mann til gangna og getur eigi útvegað hann, skal hann tilkynna það skriflega hreppsnefnd eða fjallskilastjóra sex dögum áður en fjallgöngur byrja og borgar hann þá göngurnar sektarlaust, en án tillits til mats á þeim, en hreppsnefnd eða fjallskilastjóri annast um að útvega mann í göngurnar fyrir sanngjarna borgun. Á sama hátt skal útvega hesta, fæði og annað, sem vantar. Skylt er hverjum fjallskilaskyldum manni, ef krafizt er, að borga sanngjarnlega ómök og fyrirhöfn hreppsnefndar eða fjallskilastjóra.

20. gr.

Hreppsnefndir skulu sjá um að til séu hentug og vel viðhaldin skýli fyrir gangnamenn á afréttum, þar sem þess er þörf. Skal kostnaður sá, er af þessu leiðir, greiðast af fjallskilasjóði upprekstrarfélagsins.

V. KAFLI

Um hreinsun heimalanda og fjárgæzlu á haustum.

21. gr.

Hver búandi eða landráðandi er skyldur að hreinsa heimaland sitt á haustum svo oft sem hreppsnefnd fyrirskipar, þótt hann eigi þar eigi fjárvon sjálfur og gilda um það fyrirmæli 3. greinar.

22. gr.

Hreppsnefnd eða fjallskilastjóri skal skipa fyrir um reglulega heimalanda-göngur jafnframt hverjum fjallgöngum. Skulu göngur þessar fara fram undir um-sjón manns, er hreppsnefnd skipar með samlögum búenda eftir því, sem bezt hagar á hverjum stað og með samtökum við næstu sveitir þar sem það á við. Allan fénað, sem kemur fyrir, skal reka skilvíslega til þeirrar réttar, er hann á að ganga til. Verði ágreiningur um hvert fénaður skuli ganga, sker sýslunefnd úr því, eða oddviti hennar til bráðabirgða.

23. gr.

Hreppsnefnd skal sjá um að eftir réttir á haustum séu heimalönd rækilega smöluð sama dag viku og rekstrar gangi þá bæ frá bæ, nema hreppsnefnd álíti annað haganlegra.

VI. KAFLI

Um fjárrekstur milli bæja vor og haust.

24. gr.

Skyldur er hver búandi að hirða fé það, er finnst í heimalandi hans, eftir að fjallgöngum er lokið og reka það til næsta bæjar þá leið, sem það á að ganga. Hreppsnefndir hafa vald til að ákveða rekstrarleiðir innan hrepps og út úr hreppnum. Sleppi nokkur fjárrekstri, sem á að ganga bæ frá bæ, varðar það sektum.

25. gr.

Ef enginn rekstrarfær maður er heima, er rekstur kemur á bæ, skal rekstrar-maður skilja úr fé það, er eftir á að verða, en reka svo reksturinn áfram til næsta rekstrarfærs manns, en skylt er þeim, er við rekstri skyldi taka, að greiða rekstrar-manni þóknun eftir álíti hreppsnefndar.

VII. KAFLI

Um réttir og réttarhöld.

26. gr.

Eftir tillögum hreppsnefndar eða hreppsnefnda ákveður sýslunefnd hvar aðal-rétt skuli vera. Séu hreppsnefndir eigi sammála sker sýslunefnd úr. Sömuleiðis ákveður sýslunefnd undir hvaða aðalrétt hver aukarétt heyrir og ennfremur hverja afrétt og heimalönd ganga skal til hvernar réttar og ráða sýslumörk, nema öðruvísi sé ákveðið.

27. gr.

Hreppsnefndir skulu sjá um að réttir, aðalrétt og aukaréttir, séu vandlega byggðar og vel við haldið. Við hverja aðalrétt skulu allar jarðir í upprekstrar-félaginu eiga nægilegt dilksrúm, annað hvort hver fyrir sig eða fleiri í sama dilk. Ennfremur skulu vera sérstakir dilkar fyrir ómerkinga og fénað úr öðrum sveitum. Þar sem hreppsnefnd þykir þurfa, skal hafa sérstaka hrossarétt. Kostnað við réttarbyggingu og viðhald hennar skal greiða úr fjallskilasjóði og teljast sem

annar fjallskilakostnaður. Upprekstrarfélög bera kostnað hvert fyrir sig við dilks- **148**
rúm, sem því er nauðsynlegt í nágrennaréttum. **30. júlí**

28. gr.

Hreppsnefndir skulu skipa duglega réttarstjóra við hverja aðalrétt og aukarétt og skal greiða honum fyrir starfa sinn úr fjallskilasjóði. Réttarstjóri skal vera kominn til réttar í tæka tíð hvern réttardag. Skipar hann fyrir um hvernig fjárdrætti skal haga og heldur mönnum til starfa. Hann bannar og óreglu, er veldur hindrun við réttarstörfin. Sýni nokkur í réttinni óhlýðni gegn skipunum hans, varðar það sektum.

29. gr.

Hreppsnefndir skulu skipa glögga menn til þess að skoða fé utansveitarmanna áður en það er rekið frá rétt. Enginn má hleypa úr dilk fyrir en réttarstjóri leyfir og fénaðareigendur ekki fara úr rétt fyrir en fjárdrætti er lokið.

30. gr.

Réttarstjóri skal annast um að ómörkuð lömb séu hirt í réttinni og dregin sér í dilk svo að eigendum gefist kostur á að láta lambsmæður helga sér þau. Að afloknum réttum tekur oddviti alla þá ómerkinga, er ekki hafa fundið mæður, í sína vörzlu. Getur hann falið hreppstjóra sölu þeirra á staðnum, sé hún leyfð að lögum, ella skulu þeir fluttir í sláturhús og lagðir inn sem eign sveitarsjóðs. Ekki má torvelða mönnum að láta ær helga sér ómerkinga, þó réttum sé lokið, meðan þeir eru enn í vörslum oddvita. Ómerkingar í aukarétt skulu ganga til aðalréttar sem annar úrtíningur. Hreppsnefndir skulu kveðja menn til að draga eftir markaskrá, þegar drætti er langt komið og mega þeir ekki yfirgefa þann starfa fyrir en lokið er.

31. gr.

Frá hverri aukarétt skulu tilkvaddir menn reka fénað, sem þar er ekki hirtur, tafarlaust til aðalréttar, svo hann sé þangað kominn áður en drætti er þar lokið.

32. gr.

Í fjárréttindi má enginn afmarka fé án þess hann jafn framt skýri fyrir hreppstjóra eða réttarstjóra hverja heimild hann hafi til afmörkunarinnar. Hreppstjóri eða réttarstjóri skal samstundis rita hjá sér nafn hins fyrra eiganda kindarinnar, ef hann er ekki nærstaddur, og mark hennar áður en því var breytt, og undir hvers mark hún er mörkuð.

IX. KAFLI

Um smölun, réttun og hirðingu hrossa.

33. gr.

Hreppsnefnd skal skipa hæfan mann til að fara í réttir annarra sveita, þar sem helzt eru fjársamgöngur, til að hirða þar fé og hross hreppsbúa sinna. Sá maður, sem sendur er til þess að hirða fé í réttum annarra sveita má eigi fara þaðan fyrir en búið er að skoða úrtíning vandlega eftir markaskrá, og selja þar sem sala fer fram.

34. gr.

Á haustum skal ásamt fé smala hrossum af afréttum og viðlendum heimalöndum og reka til réttar. Skal haga með sundurdrátt og hirðingu á þeim í réttum á sama hátt og sauðfé, að svo miklu leyti, sem við getur átt. Á meðan á réttum stendur, skal réttarstjóri gæta þess að hryssum gefist kostur á að helga sér ómörkuð folöld og skal kappkosta að öðru leyti að haga allri meðferð á hrossun-

148 um þannig, að ekki hljótist slys af. Ómörkuð folöld, sem engin hryssa helgar sér, 30. júlí skulu boðin upp og seld, að aflokinni rétt. Skulu þau seld með tveggja sólarhringa innlausnarfresti.

35. gr.

Hross, sem ekki þekkjast, eða enginn hirðir í réttum, skal hreppstjóri taka í sína vörzlu. Skal hann skrifa upp mörk og einkenni svo glöggst sem verða má, síðan skal hann auglýsa hrossin og selja að minnst 10 dögum liðnum, ef eigandi hefur ekki sannað eignarrétt sinn og hirt hrossið. Eigandi skal greiða allan áfallinn kostnað og má taka vöktunargjald allt að kr. 5.00 á sólarhring. Ennfremur ber að greiða að fullu annan kostnað svo sem fóður og sölulaun. Hrossið skal selja með sex vikna innlausnarfresti og jafnlöngum gjaldfresti. Hrossið er ekki í ábyrgð kaupanda fyrr en að innlausnarfresti liðnum.

36. gr.

Almenn smölun á hrossum skal fara fram í heimalöndum fyrsta þriðjudag eftir 15. október ár hvert. Ennfremur fyrsta þriðjudag í mánuðunum desember og febrúar. Skulu hross þá réttuð á þeim stað eða stöðum í hverjum hreppi, sem hreppsnefnd ákveður. Við smalanir þessar skulu hreppsnefndir hver fyrir sig annast um hirðingu hrossa úr sínu upprekstrarfélagi í nærliggjandi hreppum.

X. KAFLI

Um meðferð óskilafénaðar.

37. gr.

Eftir að töfludrætti er lokið, skal afhenda úrtíning hreppstjóra í þeim hreppi, þar sem aðalrétt stendur. Skal hann þá ásamt tveim marklýsingamönnum, sem hreppsnefnd tilnefnir, skoða og skrifa upp mark og einkenni á hverri kind, svo rétt sem framast má verða. Hreppstjóri skal síðan annast um að gera verð úr óskilafé, sem ekki þekkest eða ekki er hirt, annað hvort með sölu á staðnum eða að leggja inn í næsta sláturhús. Marklýsingamenn skulu hafa hæfilega þóknun fyrir starfa sinn úr fjallskilasjóði.

38. gr.

Við sölu óskilafjár er enginn innlausnarfrestur. Þó skulu hrútar, sem eftir álitu hreppstjóra og söluvotta, eru hæfir til kynbóta, svo og forustufé, selt með fjögurra vikna innlausnarfresti. Um greiðslufrest og ábyrgð gilda sömu ákvæði og í 35. grein.

39. gr.

Ef óskilafé og hross koma fyrir í fjallöndum eða heimahögum eftir réttir, skal tafarlaust afhenda það hreppstjóra. Finnist eigendur að slíku fé í næstu hreppum skal hreppstjóri hlutast til um að þeim gefist kostur á að vitja þess. Sá fénaður, sem eigi þekkest og enginn getur helgað sér, skal seldur við uppboð, er auglýst sé með nægum fyrirvara.

40. gr.

Finnist óskilakind í fé manna eftir að fé er almennt tekið til hýsingar, skal eiganda kindarinnar gert aðvart um að vitja hennar, sé hann í næstu hreppum, ella skal hún afhent hreppstjóra sem óskilafé.

41. gr.

Fyrir lok hvers árs skal hreppstjóri senda greinilega lýsingu á öllu óskilafé, er hefur verið selt eða fargað í hreppnum á árinu til birtingar í Lögbirtingablaði.

Skal hann síðan annast um greiðslu að frádregnum kostnaði á andvirði þess óskilafjár, sem eigendur sanna eignarrétt sinn á. Af andvirði óskilafjár borgist prentkostnaður á auglýsingu, sölulaun og annar kostnaður svo sem flutningur í sláturhús og fundar- og björgunarlaun, ef um slíkt er að ræða. Andvirði óskilafjár, sem enginn sannar eignarrétt sinn á, fellur í sveitarsjóð eða sveitarsjóði viðkomandi upprekstrarfélags.

42. gr.

Þegar hinum fyrirskipuðu fjárleitum er lokið skal einstökum mönnum heimilt að gera eftirleit í afréttarlöndum upprekstrarfélagsins. Þó getur hreppsnefnd frestað leyfi til eftirleitar, ef hún hefur ákveðið að gera fleiri leitir á sinn kostnað. Fé það, sem finnst í eftirleitum, skal meta til verðs og skal hreppsnefnd tilnefna annan matsmann en eftirleitarmenn hinn. Ber eftirleitarmönnum helmingur andvirðis sauðfjár en $\frac{1}{4}$ til $\frac{1}{3}$ af andvirði hrossa eftir ástæðum um hversu til þurfi að kosta hverju sinni. Borgun til eftirleitarmanna greiðist úr fjallskilasjóði viðkomandi upprekstrarfélags. Endurkröfurétt á þó fjallskilasjóður fyrir heimansloppið fé, þar sem afréttargirðingar eru engar.

43. gr.

Fjallskilasjóður greiðir að hálfu kostnað, sem af því leiðir að sækja afréttarpening, sem kemur fyrir í öðrum sveitum eftir réttir. Björgunarlaun fyrir fé, sem næst úr ógönguklettum, á hvaða tíma árs sem er, greiðist úr fjallskilasjóði.

44. gr.

Nú sækir stóðeigandi um leyfi hreppsnefndar til þess að sleppa hrossum fram fyrir heiðargirðingar eftir réttir og er þá óheimilt að veita það leyfi fyrr en að afloknum haustleitum. Sé slíkt leyfi veitt skulu eigendur merkja hrossin glögglega varanlegu merki eftir nánari ákvæðum hreppsnefndar. Eigendur hrossanna sjái um smölun á þeim á eigin kostnað og gæta þess að hafa glöggt eftirlit með því að hrossin ekki líði fóðurskort. Þótt farið sé á heiðar í eftirleitarskyni eftir að hrossum þessum er sleppt, ber aðilum ekki eftirleitargjald fyrir þau nema svo sé að álitast megi að um björgun sé að ræða úr fjarlægum heiðarsvæðum eða frá bersýnilegum bjargarskortum.

XII. KAFLI

Um fjármörk og hrossamörk.

45. gr.

Fé og hross skal draga eftir mörkum. Það er skylda hvers fénaðareiganda, að hafa glöggt mark á öllum sínum fénaði og sýslu- og hrepps-brennimark á öllu hyrndu fé. Sýslunefnd skal svo oft sem þurfa þykir og minnsta kosti fimmta hvert ár, láta prenta markaskrá fyrir alla sýsluna. Skal sérhver markeigandi koma marki sínu í hana og borga fyrir það í prentunarkostnað, það sem sýslunefnd ákveður. Hvert heimili skal fá ókeypis eintak af markaskránni. Markið helgar markeiganda kind, sem markið ber, nema full sönnun komi fyrir að annar eigi. Kind, sem ekki ber rétt mark manns, er heimildarlaust að draga sér, þótt lítið eitt vanti á rétt mark. Ef kind hefur eyrnamark eins manns, en hornamark eða brennimark annars manns, þá skal sá talinn eigandi, sem á hornamarkið eða brennimarkið og skal hann þó, ef eigandi marksins krefst þess, gera grein fyrir hvernig hann er að henni kominn. Kind, sem hefur eyrnamark eins manns, hornamark annars og brennimark hins þriðja, skal talin eign þess, er brennimarkið á. Þó skal hann gera grein fyrir, hvernig hann hefur eignast kindina, ef þess er krafizt. Nú er kind með óglöggu marki, en maður vill helga sér

148 hana af líkum, skal hann þá skýra hreppstjóra frá. Hreppstjóri skal þá kveðja til þrjá óvilhalla menn að skoða kindina, er ásamt honum sjálfum meta líkur þær og ástæður, er liggja til þess að maðurinn eigi kindina. Ef þeir eru allir á einu máli, að það sé miklu líklegra að hann eigi kindina, er honum heimilt að hirða hana sem sína eign, ella telst hún sem óskilafé. Komi fyrir hross með óglöggu marki eða skemmdum eyrum, þá gilda um það sömu reglur og um sauðfé með óglöggu marki.

46. gr.

Oddviti sýslunefndar skal ráða mann til að annast undirbúning að prentun á markaskrá fyrir sýsluna og kallast hann markavörður. Skal hann sjá um prentun á nýrri markaskrá fimmta hvert ár, og gæta þess að ekki séu tekin upp ný mörk, sem sammerkt eru við önnur héruð, sem búast má við fjársamgöngum við. Nú vill maður taka upp nýtt mark milli þess, sem markaskrá er prentuð og skal hann þá snúa sér til markavarðar og fá leyfi hans til að taka upp markið. Markavörður tilkynnir markið síðan hreppstjórum nærliggjandi sveita, eða auglýsir í Lögbirtingablaði. Enginn má nota mark, nema það sé prentað í markaskrá eða tilkynnt af markaverði. Markavörður skal hafa þóknun fyrir starf sitt af tekjum þeim, er falla við prentun markaskrár. Þeir, sem taka upp ný mörk milli þess, sem markaskrá er prentuð, skulu greiða kostnað við tilkynningu þess og aldrei minna en prentun á marki kostaði í síðustu markaskrá.

XIII. KAFLI

Um eftirlit og rekstur á fé til slátrunar.

47. gr.

Á hverju sláturhúsi skal láta samvizkusaman mann skoða mark á öllu sauðfé og hrossum, sem slátrað er. Skal hann gæta þess að réttir hlutaðeigendur séu við slátrun fjárins og skrifa hjá sér mark og einkenni, ef vafi þykir um eiganda. Komi fram við slátrun kind með slæmu eða vafasömu marki, skal kveðja til auk markskoðunarmanns tvo menn valda af eigendum sláturhúsa á staðnum og skulu þeir úrskurða um mark á kindinni ef unnt er, áður en henni er lógað. Sömu ákvæði gilda um hross. Hreppsnefnd skal sjá um að markskoðun fari fram á hrossum, sem seld eru á markað og greiðist kostnaður af þeim er markið heldur.

48. gr.

Allur fénaður, sem rekinn er til slátrunar í kaupþín, skal vera merktur skýru rekstrarmerki, er sé svo glögg, að það sjáist tilýndar í björtu og svo traust, að það máist ekki af, þótt votviðri gangi. Svo skal rekstrinum hagað, að sem minnstur bagi verði að, þeim er lönd eiga, sem um er rekið, eða í er áð. Varast skal að rekstur lendi saman við annað fé. Eigi má halda áfram með rekstur úr því farið er að skyggja, nema brýn nauðsyn beri til. Svo má og aldrei leggja upp með rekstra fyrr en markljóst er orðið.

49. gr.

Nú ber svo til að öðru fé lendir saman við rekstur. Skal þá strax, er rekstrarmenn hafa orðið þess varir, draga það fé úr rekstrinum og gæta vandlega að engin kind verði eftir, er eigi á í honum að vera. Skulu rekstrarmenn sjá um að það fé, er saman við hefur komið, komið í áttþaga sína eigendum að kostnaðarlausu.

XIV. KAFLI
Almenn ákvæði.

148
30. júlí

50. gr.

Heimilt er hreppsnefndum að gera samþykktir um varnargirðingar fyrir afréttarlöndum til varnar gegn því að afréttarpeningur gangi ofan af afrétt, eða sleppi á afrétt, þegar heima skal ganga. Ennfremur til varnar því að afréttarpeningur gangi á víxl af einni afrétt á aðra. Greiðslu kostnaðar við slíkar girðingar skal haga þannig, að leggja að hálfu kostnað á landverð jarða í ábúð og að hálfu á fjallskilaskyldan afréttarpening. Nánari ákvæði skal setja með samþykktum og skal haga um þær svo sem fyrir er mælt í girðingarlögum nr. 24 1. febr. 1952. Séu fjallskilamál eða samþykktir fyrir afréttargirðingar til umræðu á almennum sveitarfundi, hafa þar atkvæðisrétt allir búendur, sem þar hafa jörð eða jarðarhluta til afnota.

51. gr.

Skýlt er hreppsnefndum að hafa sérstakan fjallskilasjóð og færa árlega reikning yfir allar tekjur hans og útgjöld. Skal hreppsnefndin gera reikninginn svo fljótt sem auðið er eftir hver áramót og senda síðan ásamt fylgiskjölum og undirritaðan af hreppsnefnd, til endurskoðanda sveitarsjóðsreikninga. Að endurskoðun lokinni skal hann úrskurðaður af sýslunefnd.

52. gr.

Brot gegn reglugerð þessari varðar 100,00 til 5.000.00 króna sekt, sem rennur í fjallskilasjóð viðkomandi upprekstrarfélags.

53. gr.

Með mál þau, sem rísa út af brotum á reglugerð þessari, skal farið að hætti opinberra mála. Þó má, ef hlutaðeigendur koma sér saman um það, skjóta einstökum ágreiningsatriðum til endanlegra úrlita sýslunefnda. Með reglugerð þessari er úr gildi numin fjallskilareglugerð fyrir Vestur-Húnavatnssýslu frá 24. júlí 1940, ásamt breytingum á henni, er síðan hafa verið gerðar.

Reglugerð þessi, sem sýslunefnd Vestur-Húnavatnssýslu hefur samið og samþykkt, staðfestist hér með samkvæmt 41. gr. sveitarstjórnarlaganna nr. 12 21. maí 1927, til þess að öðlast gildi þegar í stað og birtast til leiðbeiningar öllum þeim, sem hlut eiga að máli.

Landbúnaðarráðuneytið, 30. júlí 1960.

Ingólfur Jónsson.

Þorv. K. Þorsteinsson.

S A M Þ Y K K T

Veiðifélagsins Leirvogsá

149
3. ágúst

1. gr.

Félagið heitir Veiðifélagið Leirvogsá. Heimili þess og varnarþing er Kjósarsýsla.

2. gr.

Félagið nær til allra jarða, sem land eiga að Leirvogsá og ósum hennar upp að Tröllafossi, en þær eru Víðines ásamt Vogu, Fitjakot, Varmidalur, Norður-Gröf, Þverárkot, Hrafnhólar, Skeggjastaðir, Minna-Mosfell, Mosfell, Hrisbrú, Leirvogstunga, Mosfellshreppur og Blikastaðir.